

ПРВИ ОПШТИНСКИ НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКИ ОДБОР У ЊЕГУШИМА

Када су се наше снаге у мају 1942. године повлачиле за Босну један не велики број илегалних политичких радника враћен је и остао на терену дотадашњег Ловћенског народноослободилачког одреда, терену који се поклапао са тереном Окружног комитета КПЈ Цетиње. Послије формирања Четврте пролетерске бригаде и ја сам се вратио из села Љубиња на позадински рад.

Политички рад на терену у првим данима послије нашег повлачења, био је доста отежан, а свако кретање дању, чак и у Катунској нахији, гдје је било колико-толико сигурније, било је онемогућено. У самом почетку о неком обимнијем раду се не може ни говорити, јер је сваки састанак са нашим симпатизерима и пријатељима био отежан. Због тога је требало прво средити и реорганизовати партијске организације и проучити ситуацију на терену, па тек онда почети систематски рад. Са малим бројем другова из Катунске нахије добио сам задатак да организујем политички рад у општинама: цуцкој, чевској, бјеличкој, ћеклићкој и његушкој. Рјешавање овог задатка ишло је јако тешко, јер смо морали обично највише по двојица да се крећемо заједно, а често и појединачно. То је трајало све до прве половине 1943. године, када смо извршили мобилизацију десетак комуниста и симпатизера НОП-а са територије Катунске нахије који су до тада илегално живјели.

По нашем повратку политичко стање у масама било је доста ровито, јер се сумњало у нашу борбу и побједу. Али наше присуство и политички рад који је био перманентан убрзо су великом броју људи вратили увјерење у исправност нашег пута и вјеру у успјех наше борбе. Тако су људи све више изражавали жељу да се са нама састају и разговарају и стално се тражило од нас да их обавјештавамо о ситуацији, како на нашем партизанском бојишту тако и на осталим фронтovima, јер смо редовно имали свјеже вијести које смо добијали од партијске организације из Цетиња (ова их је организација илегално прима-ла преко радија, умножавала и нама редовно достављала).

Посебно тешку ситуацију у том времену имали смо на Његушима, јер су илегалне групе које су остале на територији његушке општине, пале у руке непријатељу, а затим су затворене

и интерниране, тако да на овом терену није било ниједног политичког радника. Ја сам узео у задатак да се на том терену повежем са нашим пријатељима и симпатизерима, којих је било у свим његушким селима. Прво сам се повезао са Станком Савовим Поповићем, Илијом Божовићем и његовом женом Милицом и Андријом П. Поповићем — сви из Ераковића. Увидио сам да су расположени за нашу борбу, да на њих могу поуздано да рачунам и да неће презати од било каквог задатка који им будем поставио. Како су они добро познавали ситуацију у Његушима, препоручили су ми један број људи са којима би требало разговарати о нашој акцији. Прве контакте успоставио сам са Милом Лукрецијом, који је живио у селу Кнеж До, близу Крсца, гдје се налазила једна италијанска посада, која је обезбјеђивала пут Његуши — Котор. Пошто се до његове куће морало ићи ноћу, због близине италијанске посаде, а и како нијесам знао пут, пратилац и водич био ми је Станко Поповић. Код Лукреције сам изванредно примљен и још више се увјерио да је народ његушки на нашој страни и да је спреман да приступи активном и организованом раду за НОП. Лукреције ме је повезао са двојицом младих људи, и то са Угљешом Врбицом и Петром Оташевићем, са којима сам направио план да се сазове скуп наших пријатеља из свих његушких села. Циљ је био да се приступи стварању народноослободилачких одбора, како по селима тако и за читаву општину. Заједно смо начинили списак пријатеља НОП-а, а они су узели на себе да са свима поразговарају и да их позову на заказани састанак. За мјесто састанка одредили смо Плијевор, између Великих Залаза, а вријеме састанка — средина маја 1943. године.

Састанак је у заказаном времену одржан ноћу и на њему су били представници свих његушких села, осим Мирца. Присутне сам упознао са ситуацијом на ратиштима, како нашим тако и савезничким, а потом им говорио о нашим плановима и организацији рада на терену. Послије тога смо се једногласно сложили да је потребно формирати ослободилачке одборе по селима, а потом и општински народноослободилачки одбор. Усвојен је као закључак да се организација сеоских одбора спроведе до 1. јуна, а да се од изабраних представника формира општински одбор, и то на састанку који треба одржати 1. јуна 1943. године на цести која води изнад Жањева Дола (од Крсца).

Вријеме од овог састанка до заказаног за формирање општинског НО одбора провео сам у перманентним састанцима са појединим Његушима. Циљ ми је био да што боље организујем политички рад на овом подручју, јер се кроз расположење маса могло увидјети да ће то уродити плодом. У цијелом овом периоду друг Петар Оташевић ми је много помогао. Он је био веома активан и неустрашив радник. Заједно са њим и још једним другом, који је радио са омладином, посјетили смо, учи састанка на коме ће се формирати општински НО одбор, неколико сео-

ских одборника, а између осталих и Станка Бешкова Радовића, којег смо били већ раније, као старијег и виђена човјека, а нашег великог симпатизера и пријатеља, предвидјели за предсједника општинског одбора. За секретаре одбора смо планирали Петра Оташевића, јер је био млад, писмен, активан и поуздан. Дан прије одржавања састанка провео сам у селу Трешња, код Станка Радовића.

Заказаног дана, у вечерњим часовима, пошли смо заједно: ја, Станко Радовић, његов синовац Рако Радовић и Петар Оташевић на мјесто одређено за састанак, тј. на цесту која води од Крсаца више села Жањев До. Први смо стигли на одредиште и прилично дуго чекали да се окупе остали који су били позвани. На састанак, из разних разлога, нијесу дошли представници три села, и то: Малих Залаза, Великих Залаза и Врбе. Но, како је већина била присутна, на састанку смо оформили први *Општински народноослободилачки одбор општине његушке*, у који су ушли представници свих његушких села осим Мирца. За предсједника Одбора изабран је Станко Б. Радовић, а за секретара Петар М. Оташевић.

Након формирања Одбора дискутовали смо о најпречим задацима у датој ситуацији. Сагласили смо се да је најпречи задатак пропаганда за НОП и мобилизација бораца за партизанске редове, затим прикупљање разног материјала за борце, као на примјер: оружја, муниције, хране и сл.

Рад Одбора, иако илегалан, ипак је кренуо за веома кратко вријеме. То се највише опажало кроз разне видове пропаганде. Најбољи доказ за то је дан италијанске капитулације. Тога дана је на позив представника илегалних радника на Вршањ његушки дошло око 150 Његуша, који су били спремни да се укључе у наше редове и ступе у оружану борбу против окупатора. Међу њима је било највише младих људи, који су укључени у тада формиране партизанске бригаде.

Тако је формиран први Општински народноослободилачки одбор његушки, који је обављао мобилизаторске и остале задатке за успјешно привођење крају народноослободилачке борбе и народне револуције.

Михаило Вицковић